

ĆWICZENIE 2 – BIBLIOGRAFICZNA BAZA DANYCH

1. Wybór przez studentów własnego tematu do opracowania bibliografii. Tematy te mogą dotyczyć dowolnej epoki historycznej, specjalności, regionu lub postaci i być umiarkowanie szerokie – wąskie, zgodne z zainteresowaniami (np. dzieje Łęczycy, historia komunikacji miejskiej w Łodzi, mennictwo polskie do 1795 lub życie i działalność Romana Dmowskiego).
2. Zebranie zapisów bibliograficznych książek i artykułów, zwłaszcza nowszych, dotyczących wybranego zagadnienia i ew. zagadnień pokrewnych na podstawie baz danych i katalogów dostępnych w Internecie, np. bibliograficznych baz danych MAK Biblioteki Narodowej w Warszawie (zwłaszcza [Przewodnik bibliograficzny](#) oraz [Bibliografia zawartości czasopism](#)), katalogów rozproszonych bibliotek naukowych (np. polskie systemy [KARO](#), [NUKAT](#), niemiecki [Karlsruhe Virtueller Katalog](#)), katalogów elektronicznych wielkich bibliotek polskich i obcych (np. [Biblioteki Narodowej](#) w Warszawie, [Biblioteki Kongresu USA](#)), bibliografii ogólnych i specjalistycznych dostępnych online (np. [Bibliografia historii polskiej](#), [Bibliografia etnografii polskiej](#), [Regionalia Biblioteki im. J. Piłsudskiego w Łodzi](#)) oraz innych źródeł. Więcej linków przydatnych w poszukiwaniach bibliograficznych zob. na: [warszathistoryka.uni.lodz.pl](#).
3. Nowszej literatury naukowej (periodyków dostępnych on-line, artykułów, abstraktów i opisów bibliograficznych) należy także szukać w darmowym serwisie [Google Scholar](#) oraz w specjalistycznych, naukowych bazach danych ([Scopus](#), [Web of Science](#) itp.), które są udostępniane m.in. na stronach uczelnianych (dla przykładu zob. [E-zasoby Biblioteki UŁ](#)).
4. Opisy bibliograficzne książek i artykułów studenci wklejają do dokumentów utworzonych w programie LibreOffice Writer i zapisują pod własnymi nazwami w katalogu imiennym na dyskach twardych komputerów w pracowni. Ten rozbudowany oraz w pełni darmowy program można ściągnąć i zainstalować np. ze stron: [pl.libreoffice.org](#) lub [www.dobreprogramy.pl](#). Działa zarówno pod kontrolą systemu Windows jak i Linux (np. Ubuntu).

5. Zebranie adresów najbardziej wartościowych stron internetowych zawierających informacje do określonych zagadnień, a zwłaszcza materiały źródłowe, cenne materiały ikonograficzne (np. archiwalne zdjęcia), kartograficzne (stare mapy), audiowizualne (archiwalne nagrania radiowe i telewizyjne, filmy) i zestawienia bibliograficzne przydatne do dalszych poszukiwań. Strony te wyszukujemy przy pomocy wyszukiwarek internetowych (np. [Google](#), [Bing](#), [Yahoo](#)) lub multiwyszukiwarek (np. [Search.com](#)), zawężając listę wyników przy pomocy kilku dobrze dobranych słów kluczowych oraz fraz (w cudzysłowach), zastosowania operatorów logicznych (AND, OR, NOT), [operatorów zaawansowanych](#) oraz [wyszukiwania zaawansowanego](#). Zob. [wskazówki jak efektywnie wyszukiwać](#) przy pomocy Google. Warto także przejrzeć większe katalogi stron www, np. Katalog Open Directory Project ([DMOZ](#)).
6. Do specjalnie przygotowanego dokumentu w programie [LibreOffice Writer](#) studenci wklejają adresy internetowe wybranych stron (pełne lub skrócone), o każdej z nich dopisują przynajmniej 1 zdanie własnego komentarza (na temat zawartości i wartości merytorycznej danej strony).
7. Zebranie materiałów źródłowych do określonych zagadnień – tematów dostępnych w Internecie na wcześniej odnalezionych stronach oraz w zasobach bibliotek cyfrowych (np. [Biblioteki Kongresu USA](#), [Biblioteki Europejskiej](#), [Europeana](#), [Biblioteki Cyfrowej Polona](#) BN w Warszawie, [Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej](#), [Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej](#), [Regionalnej Biblioteki Cyfrowej Biblioteki im. J. Piłsudskiego w Łodzi](#)) oraz książek (głównie źródeł i opracowań z XIX w. lub starszych) w zasobach serwisu [Google Książki](#) (Google Books). Archiwalnych zdjęć i nagrań trzeba poszukać także w zasobach Narodowego Archiwum Cyfrowego ([NAC](#)). Warto skorzystać ze zintegrowanych wyszukiwarek dostępnych na stronach: [NDAP](#), [szukajwarchiwach.pl](#) oraz [fbc.pionier.net.pl](#). Więcej linków do stron najważniejszych polskich i obcych bibliotek oraz archiwów cyfrowych znajdziecie na stronie: [warsztathistoryka.uni.lodz.pl](#).
8. Ściągnięte z sieci książki, mapy, zdjęcia, filmiki itp. studenci zapisują w swoich katalogach imiennych. Zostaną one wykorzystane przy opracowaniu prezentacji multimedialnej (ew. ilustrowanego folderu lub własnej strony internetowej) – na zaliczenie zajęć.

9. Opracowanie w oparciu o zebrane materiały bibliograficzne prostej bazy danych w formacie [LibreOffice Base](#). Gotowy szablon takiej bazy danych z formularzami do wprowadzania opisów bibliograficznych książek, artykułów oraz stron internetowych jest dostępny do pobrania na stronie internetowej: warszathistoryka.uni.lodz.pl.
10. Po usunięciu przykładowych rekordów i wprowadzeniu własnych, zebranych uprzednio opisów bibliograficznych do bazy danych studenci mogą opracować przy pomocy wbudowanych kreatorów własne kwerendy i raporty do tej bazy danych, filtrować i sortować dane według dowolnych kryteriów, wyszukiwać opisy przy pomocy narzędzia znajdź itp.
11. Studenci, którzy mieli już do czynienia z bazami danych w formacie Microsoft Access, mogą opracować własną, prostą aplikację w tym programie przeznaczoną do gromadzenia bibliografii czy fiszek lub skorzystać z tej dostępnej na stronie: warszathistoryka.uni.lodz.pl.
12. Można także wypróbować narzędzie służące do tworzenia bibliograficznej bazy danych wbudowane w LibreOffice dostępne z menu głównego programu [LibreOffice Writer](#): Narzędzia – Bibliograficzna baza danych.
13. Znacznie nowocześniejszym rozwiązaniem są profesjonalne programy przeznaczone do zarządzania bibliografią, ułatwiające tworzenie własnej bazy danych, import rekordów ze źródeł internetowych (np. na podstawie numeru ISBN), porządkowanie zebranych materiałów źródłowych (np. w formacie PDF) oraz tworzenie przypisów bibliograficznych zgodnych z różnymi obowiązującymi stylami cytowań. Ich zalety zostały omówione na blogach: [Warsztat Badacza](#); [Inscrypte](#). [Warsztat pisarski](#), odnośniki do tych recenzji zob. na stronie warszathistoryka.uni.lodz.pl. Na uwagę zasługują zwłaszcza programy: [Citavi](#), [Zotero](#) i [Mendeley](#), ale jest ich znacznie więcej, w tym zupełnie darmowe. Wypróbujcie sami jak to działa i wpiszcie (dodajcie automatycznie) kilka przykładowych rekordów bibliograficznych do tego programu, który najbardziej wam się spodoba. Powodzenia!